

Lp. maaeluminister härra Arvo Aller
Maaeluministeerium

22. jaanuar 2020.a.

Täpsustavate küsimuste esitamine 1. jaanuaril 2020. aastal jõustunud taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse sätte kohta

Lugupeetud maaeluminister härra Arvo Aller

Alates 1. jaanuarist 2020. a. jõustus taimede paljundamise ja sordikaitse seadus säte, mille kohaselt peab ettevõtja, kes kasvatab põllukultuuri, oma tegevuse kohta arvestust ja esitab Põllumajandusametile seemne või paljundusmaterjali kasutamise aasta 30. juuniks ja talivilja puhul seemne kasutamise aastale järgneva aasta 30. juuniks kasvatatava põllukultuuri nimetuse ja selle sordi nime ning iga sordi kasvatamiseks kasutatava haritava maa pindala ning andmed, kas põllukultuuri kasvatamiseks on kasutatud sertifitseeritud seemet või paljundusmaterjali või oma ettevõttes kasutamiseks toodetud seemet.

Avalikkusele antud teabe kohaselt kehtib kohustus kõikide isikute, liikide ja sortide ning kasvupindade kohta ja on vajalik ülevaate saamiseks, omatoodetud seemne (OTS) tasude kogumiseks, sordilehe koostamiseks, sordi omaduste tuvastamiseks, sordiaretuseks jm.

Eesti Talupidajate Keskliidu (ETKL), Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja (EPKK) ja Eesti Aiandusliidu ülesanne on anda seaduse muudatuste kohta selgitusi oma liikmetele. Avaldatud informatsioon on tõstatanud pigem uusi küsimusi, millele ka Maaeluministeeriumi poolt ei ole vastuseid saadud.

Kuna seaduse rakendajaks on määratud Põllumajandusamet (PMA) palusid põllumajandustootjate esindusorganisatsioonid PMA esindajatega kohtumist, mis toimus 13.01.2019.a. Küsimused, mida kohtumisel käsitleti ja mõlemate osapoolte seisukohad on kirjeldatud kohtumise protokollis (lisatud pöördumisele).

Kuna seaduse väljatöötaja on Maaeluministerium, siis palume selgitada alljärgnevaid küsimusi:

1. Miks seaduse muudatused välja töötati? Kas nõuete seadmise aluseks on mingi konkreetne EL õigusakt või miks on pandud Eesti taimekasvatajale oluliselt rohkem kohustusi võrreldes teiste liikmesriikidega? Kas analüüsiti ka võimalikke alternatiive soovitud info saamiseks ja miks neist loobuti? Kas hinnati täiendavat administratiivset koormust taimekasvatajatele ja miks sellega ei arvestatud? Kas on analüüsitud riigile tekkivat täiendavat kulu, mis selle seaduse punkti täitmisega tekib (administreerimiskulu, veebilahenduse loomise kulu jne.)? Kas see kulu on põhjendatud võttes arvesse, et nende andmete kogumise eesmärk ja vajadus on ebaselge huvigruppidele.
2. Meedias avaldatud teabe kohaselt on isik kohustatud esitama andmed mitte üksnes kaitsealuste sortide, vaid kõikide liikide kõikide sortide kohta? Milliseid andmeid ja millisel õiguslikul alusel tuleb jätkuvalt esitada Seemneliidule? Milleks Seemneliit saadud andmeid (sh liikide ja sortide kohta, mille suhtes ei ole omanik Seemneliidule volitusi andnud, millele OTS-tasu ei kohaldu või mille suhtes kehtib nn väiketootja erand) kasutab?
3. Kuidas on tagatud põllumajandustootjate huvide kaitse ja sätestatakse OTS-tasude määrad (*nõue on, et arvesse on võetud mõlema poole, ehk nii põllumajandustootja kui sordi omaniku huvid*) ning kuidas on tagatud tasumäärade vastavus seadusele (*peab olema oluliselt väiksem tavapärasest omaniku tasust ega tohi ületada sellest 50%*)?
4. Kes tuvastab, kui kaua on sort veel sort, et oleks õigus nõuda OTS-tasusid, ja kuidas tagatakse, et seda õigust ei kuritarvitata? Kuidas toimub kontroll seaduse täitmise üle ja millised on tagajärjed isikule, kes andmeid ei esita näiteks põhjusel, et kehtestatud nõuded ei ole täidetavad (*kõik taimekasvatajad Eestis ei oma professionaalset väljaõpet, et hinnata, millal sort on veel eristatav ja ühtlik ja tuleb andmed esitada, ja millal enam mitte*)? Kas seaduse väljatöötaja seisukohalt on ette nähtud sanktsioonide kohaldamine ja milliste?
5. Veel on lisakohustuste seadmist ja lisakulu tekitamist põhjendatud vajadusega koguda tasusid sordiarvustuse finantseerimiseks. Kas eelnõu väljatöötamise käigus hinnati ka põhjusi, miks senine süsteem ei toiminud, ei olnud piisav, ja kuidas on rakendatavad lisakohustused selles osas abiks? Arvestades seejuures, et suurima osa kohapealses tootmises kasutatavatest Eesti sortidest moodustavad kõrrelised ja liblikõielised heintaimed, millele OTS-regulatsioon ei laiene?
6. Kui suures ulatuses mõjutavad seadusemuudatused Eesti ja kui suures ulatuses teiste riikide sordi omanikke?

7. Kuidas tehakse kindlaks kõik taimekasvatajad?
8. Mis on tagajärjed ja kui oluline on negatiivne mõju, kui nõutud andmeid ei saa?
9. Keskkonnaministri määruse „Põlluraamatusse kantavate andmete loetelu ja põlluraamatu pidamise kord“, mille redaktsioon jõustus 13. oktoobril 2019.aastal, kohustab põllumajandustootjal lisaks märkima põlluraamatusse põllul kasvatatava põllukultuuri ja põllukultuuri sordi. Millest tekkis selline lisanõue märkida info ka põlluraamatusse? Selle kohaselt on põllumajandustootjal kohustus esitada põllukultuuri ja sordi infot mitmetesse erinevatesse kanalitesse, mis tekitab lisabürokraatiat ja põhjendamata lisakohustusi samade andmete esitamisega. Lisaks jääb selgusetuks nõue andmeid esitada põlluraamatusse, kuna keskkonnanõu seisukohalt ei oma sort tähtsust.

Eestimaa Talupidajate Keskliit, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda ja Eesti Aiandusliit jäävad ootama kiiret tagasisidet.

Lugupidamisega

/digitaalselt allkirjastatud/

Kerli Ats
Juhatuseliige
Eestimaa Talupidajate Keskliit

/digitaalselt allkirjastatud/

Vahur Tõnissoo
Juhatuseliige
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda

/digitaalselt allkirjastatud/

Raimond Strastin
Tegevjuht
Eesti Aiandusliit